

L'OSERVATORI ATLANTIS: RECURSOS VINCULATS A LES NOVES TECNOLOGIES PER A LES LLENGÜES MINORITZADES DE LA UE

Miquel Strubell i Trueta - Marta Torres i Vilatarsana
Universitat Oberta de Catalunya

Introducció

La mundialització i el desenvolupament i l'extensió de la tecnologia digital en la Societat de la Informació proporcionen oportunitats excel·lents per a la creació d'espais i eines per a l'ús de moltes llengües més aviat petites: des del català fins al lituà, des de l'irlandès fins al frisó.

Però els graus de desenvolupament i d'expertesa varien d'una comunitat lingüística a una altra, en gran part d'acord amb la mida d'aquesta comunitat, però també pel fet que algunes disposen d'un Estat que les empara, protegeix i difon, mentre que d'altres no solament no disposen d'aquest suport sinó que han de competir amb la llengua que l'Estat promou.

Tot això en un context en què la mundialització per a molts és gairebé un sinònim de l'ús de la llengua anglesa.

Si creiem -com és el cas de Linguapax i, esperem, de totes les persones que participen en aquest Congrés Mundial- que la diversitat lingüística del món és un patrimoni que cal esforçar-nos a mantenir, i que cada llengua reflecteix una visió del món i una estructuració social única, aleshores estarem d'acord que el conjunt de llengües no pot quedar-se al marge de la Societat del Coneixement.

Ara bé, si no es dona un ajut especial a moltes comunitats, hi ha un autèntic perill que les xarxes es desenvolupin -en àrees de creixement ràpid com l'Internet- només en llengües més grans, i en particular en les llengües hegemòniques dels estats respectius. Així, les comunitats lingüístiques petites, i en especial les llengües sense estat, necessiten tenir a la seva disposició tant productes que puguin satisfer les noves demandes, com plataformes que els permetin compartir iniciatives amb socis les llengües dels quals afronten desafiaments semblants.

Al llarg dels anys 80, a Europa es va anar introduint una dinàmica d'acostament i de treball en grup de les diferents comunitats lingüístiques minoritzades. L'EBLUL (<http://www.eblul.org>) va abanderar el moviment, amb el suport de la Comissió i el Parlament Europeus, i es van crear tres centres de documentació per a fer d'observatoris d'aquestes llengües: Mercator (<http://www.mercator-central.org/index-ct.htm>):

Mercator-Educació, a la Fryske Akademy (Ljouwert, Països Baixos) s'encarrega de tots els nivells de l'educació; Mercator-Legislació, al CIEMEN, Barcelona (Espanya), se centra en la legislació lingüística i la llengua en l'administració pública; mentre que Mercator-Media, a la Universitat del País de Gal·les (Aberystwyth), s'ocupa de la premsa i els mitjans de comunicació, incloent-hi els nous mitjans. (op. cit.)

A més, la Comissió va encarregar en els anys 90 un estudi sobre la situació d'aquestes llengües, estudi que es va acabar el 1995, i que es va editar l'any següent (Euromosaic 1996 [1]). En aquell moment, però, la Societat de la Informació / del Coneixement només s'albirava com a fenomen de gran impacte social i abast mundial.

Per tant, hi ha un important buit pel que fa a l'adequació de les comunitats lingüístiques minoritzades, que el projecte Atlantis ("Academic Training, Languages and New Technologies in the Information Society") pretén d'omplir, fent un estat de la qüestió a finals de 2001 i començaments de 2002. Pel que fa a la seva difusió externa, aquest projecte consisteix en un web que amplia de forma lògica els resultats de l'informe Euromosaic i dels seixanta informes sobre grups lingüístics del web <http://www.uoc.es/euromosaic/>.

Com a primera passa per assolir aquest objectiu, el Projecte Atlantis ha recollit informació totalment actualitzada sobre eines digitals i recursos vinculats a les noves tecnologies disponibles per a les llengües minoritzades de la Unió Europea.

Mètode

El projecte va ser proposat pels tres centres vinculats als tres autors de l'informe final del projecte Euromosaic: Sr. [Miquel STRUBELL](#), coordinador del [projecte](#) (Universitat Oberta de Catalunya, Prof. [Dr. Peter NELDE](#), director del Research Centre on Multilingualism, [Katholieke Universiteit Brussel](#) i el [Dr. Glyn WILLIAMS](#), director de la Foundation for European Research, País de Gal·les.

La proposta va ser acceptada per la DG d'Educació i Cultura de la Comissió Europea, i els equips varen ser formats, amb [Marta Torres](#) i [Salvador Climent](#) a Barcelona, i a la Universitat d'Hamburg [Jeroen Darquennes](#), Dr. Peter J. Weber (peter.weber@kubrussel.ac.be / weber@erzwiss.uni-hamburg.de) i [Oliver Gries](#).

La tria de casos.

Es varen triar 21 llengües minoritzades de la Unió Europea que no són llengües oficials de la Unió (<http://www.uoc.es/in3/atlantiscat/languages.html>). Aquí trobem el gal·lec, el sard, el frisó, el sorab, el gaèlic, el català, etc. Es va excloure l'alemany, perquè tot i ser la llengua de les minories al Sud-Tirol o a Alsàcia, és també llengua oficial d'Alemanya o Àustria. També es varen excloure l'hongarès i el croat, llengües oficials d'Estats veïns externs de la Unió. Excepcionalment es va incloure alguna d'aquestes llengües: l'eslovè (Itàlia i Àustria), la llengua oficial de l'Estat veí, i l'albanès.

El qüestionari.

A partir de la primavera del 2001, es va dissenyar un [qüestionari](#) per a la identificació dels productes i plataformes més significatius, i es va enviar a persones i institucions clau per a les 21 llengües que conformen el projecte.

Pel que fa a les responsabilitats del centre a Barcelona, per exemple, vàrem enviar per correu electrònic aquests nombres de qüestionaris:

	Qüestionaris enviats	Qüestionaris rebuts
Asturià	6	2
Basc	33	3
Català	22	9
Cors	14	0

Gallec	55	2
Occità	14	3
Sard	3	0
TOTAL	117	9

Aquest qüestionari conté sis apartats que marquen les diferents categories d'eines que cercàvem:

1. Plataformes d'aprenentatge en llengües minoritzades
2. Eines i recursos en les tecnologies del llenguatge
3. Tecnologies de la informació i de la comunicació: plans regionals, aplicacions informàtiques i eines d'Internet
4. Recursos digitals culturals i diversitat lingüística
5. Convergència i emissions en llengües minoritzades
6. Edició electrònica i llengües minoritzades

1 . Plataformes d'aprenentatge en llengües minoritzades

L'aprenentatge en línia ofereix contextos apropiats per a les petites poblacions dispersades i en conseqüència pot ser d'un valor considerable per a nombrosos grups lingüístics. Hem recopilat informació sobre el grau d'incorporació dels grups de llengües minoritzades en les plataformes d'aprenentatge en línia que s'estan desenvolupant en cadascuna de les regions de la UE on es parla una llengua minoritzada. S'han considerat tots els nivells educatius, així com les diverses àrees de coneixement. L'usuari potencial pot veure quins recursos del coneixement s'estan fent disponibles en llengües minoritzades.

2 . Eines i recursos en les tecnologies del llenguatge

Les tecnologies del llenguatge són un factor clau per al desenvolupament de les llengües minoritzades. Per a l'ús interlingüístic del correu electrònic, les pàgines web o els grups de discussió cal una tecnologia de traducció apropiada per a cada parell de llengües, i és estratègic per a les llengües minoritzades que hi siguin incloses. També és vital que aquestes llengües puguin ser tractades en la recuperació, extracció i altres tractaments de la informació i en els de processament de la parla. Aquest tipus d'eines i recursos poden incidir decisivament en l'aprenentatge en línia, l'administració i l'edició electrònica. Per elaborar productes de tecnologia lingüística cal disposar d'eines i recursos: corpus electrònics, diccionaris, correctors ortogràfics, gramàtiques electròniques, etc.

3. Tecnologies de la informació i de la comunicació: plans regionals, aplicacions informàtiques i eines d'Internet

Les tecnologies de la informació i de la comunicació estan avançant ràpidament. Aquesta categoria dona compte de fins a quin punt les autoritats regionals estan tractant el tema, la importància que donen a la disponibilitat d'eines en la llengua en qüestió, i la gamma d'aplicacions existent i les eines d'Internet en cada llengua.

4 . Recursos digitals culturals i diversitat lingüística

El desenvolupament, l'emmagatzematge i l'accés als recursos digitals en el context de l'emergent economia digital requereix la creació de sistemes de gestió de recursos mediàtics. Hem investigat fins a quin punt aquestes iniciatives s'estan duent a terme a cada regió. El desenvolupament de cercadors de recursos especialitzats permet que aquests materials estiguin a l'abast per al desenvolupament industrial basat en el sector dels nous mitjans de comunicació, i també per als avenços en l'aprenentatge en línia que dependrà cada vegada més dels recursos digitals. La iniciativa e-Content de l'UE és important en aquests progressos. Hem localitzat biblioteques digitals, museus amb fons digitalitzats, música i enregistraments orals.

5 . Convergència i emissions en llengües minoritzades

Moltes llengües minoritzades tenen els seus propis mitjans de comunicació audiovisuals. La transició de la difusió analògica, a la inclusió de sistemes digitals, obre el potencial de la convergència. Augmenta la producció i fins i tot rodatge, de productes audiovisuals en format digital. Això és pertinent per a algunes eines d'aprenentatge, i les plataformes amigables que promouen la interactivitat poden potenciar la democràcia digital. Hi hem inclòs mitjans audiovisuals (televisions i ràdios).

6 . Edició electrònica i llengües minoritzades

L'edició electrònica en la majoria de llengües minoritzades ja està en curs, encara que en alguns casos només a través de webs. El potencial per a l'edició de periòdics i revistes s'ha ampliat notablement gràcies a la publicació en línia, a baix cost, a l'Internet. Les dades que s'han recopilat mostren l'avenç d'aquestes iniciatives en totes les llengües minoritzades: en revistes i periòdics (i fins i tot diaris), en llibres electrònics com ara enciclopèdies, diccionaris i vocabularis, gramàtiques, etc.

Resultats

a. Web i base de dades

Més endavant, s'ha dissenyat i desenvolupat el web de l'Observatori Atlantis, així com la base de dades que conté. Gràcies a l'experiència internàutica dels receradors i la col·laboració de testimonis clau en moltes comunitats, s'han introduït gairebé dos mil ítems a la base de dades, donant en cada cas una informació bàsica sobre el producte i l'opció d'enllaçar-se -allà on hi és- amb la URL del producte.

El resultat tangible és un web que presenta i exposa els resultats de l'Observatori Atlantis (<http://www.uoc.edu/in3/atlantis/>).

b. Informes finals

A més, el web també posa a la disposició dels usuaris els informes finals d'aquestes sis categories que destaquen les àrees, els projectes i la tecnologia que, en l'opinió dels membres del projecte, ofereixen el potencial més gran per a obtenir efectes multiplicadors d'un grup lingüístic a un altre.

Els resultats de la nostra recerca per a aquesta part del Projecte Atlantis poden servir de plataforma per a altres esforços en la representació de llengües minoritzades en el món digital.

En el moment de preparar aquest informe, ens queda encara per elaborar un element més dels informes finals: una escala que, reproduint el mateix format que el de l'informe Euromosaic, situï cadascun dels 21 casos en una escala de cinc punts (0-4) pel que fa al grau relatiu d'incorporació a la Societat del Coneixement. L'elaboració de l'escala i, sobretot, la puntuació dels casos, són temes que ens estan comportant més complicació del previst.

Comentaris

Com pretenem indicar a la demostració, hi ha una enorme varietat de situacions. Del còrnic, per exemple, no hem recollit cap eina digital (per molt que sabem que hi ha algunes pàgines web que presenten la seva

llengua, algun text i lliçons per als interessats a familiaritzar-s'hi. Ens ha sorprès agradablement el grau d'aprofitament de la xarxa en el cas de l'asturià, que fins i tot disposa d'un diari digital a la xarxa (<http://www.asturies.com>). El desenvolupament d'eines es presta tant al tractament per part d'institucions (per exemple Intercat, <http://www.intercat.gencat.es/>), com per empreses (Free Speech 2000 Catalan <http://www.speech.philips.com/>) com per particulars que aprofiten la xarxa per difondre la seva llengua (gramàtiques en línia occitanes i catalanes de Babel Site - Dàvid Uhlár (<http://perso.wanadoo.fr/babel-site/>)).

1. Plataformes d'aprenentatge en LUL.

En aquest camp trobem un nombre de recursos per al l'ensenyament/aprenentatge en línia tant per a diferents nivells educatius com per a diverses disciplines. Alguns són multilingües, sovint adreçats a un públic adult, com per exemple World Language Resources (que abasteix el basc, català, gallec, sard i cors), Tandem Agency (<http://www.slf.ruhr-uni-bochum.de/>), dedicada als intercanvis lingüístics en línia, etc. Els cursos, les gramàtiques i els lèxics unilingües són oferts sovint a títol individual per persones que tenen com a objectiu difondre la seva llengua a la xarxa. Per exemple, un curs en línia d'occità a <http://occitanet.free.fr/cors/intro.htm>. L'ajuda institucional per a desenvolupar i/o difondre productes educatius de llengua es pot observar en la majoria d'aquests llengües, com per exemple A Palabra Herdada. Curs de Galego, promogut per la Direcció Xeral de Política Lingüística de Galícia o Eis Sprooch (<http://www.eis-sprooch.lu>), portal dedicat al luxemburguès, amb recursos didàctics i un fòrum sobre llengua.

Altres projectes educatius no es dediquen a l'ensenyament de la llengua, sinó que la utilitzen com a mitjà d'instrucció. La pàgina "Recursos educativos para ciencias naturais" en gallec (<http://www.galego21.org/ciberlingua/recur.htm>) és un bon exemple de repertori d'aquesta naturalesa ben classificat. O el Training Center for the Finnish Saami-Territory - Saamelaisalueen Koulutuskeskus (<http://www.sogsakk.fi>). Gairebé tots els materials per a l'educació primària i secundària que hem recollit pertanyen al català o al basc (CD-ROM Ikastola.net.): no se n'ha detectat en occità, sard o cors, i n'hem trobat alguns en gallec i asturià. En el nivell universitari la majoria de les universitats catalanes ofereixen cursos d'idiomes en línia per als principiants estrangers i per als nadius que volen millorar el seu nivell. Altres llocs web per a universitaris ofereixen la informació sobre literatura, Biblioteca d'Autores Asturianos (<http://www.araz.net/escritores/>) o recursos sobre filosofia en gallec (<http://filosofia.00go.com/>).

D'altra banda, trobem productes relacionats amb l'oci que s'estenen des dels jocs digitals com Trivial Pursuit euskaraz eta on line! en basc (<http://www.argia.com/tribiala.htm>) o el joc d'acció i tests Billy de l'Institut for Sorbian (http://www.esperanto.dk/billy/index_uk.html), fins a les llistes de distribució i els grups de notícies en occità (soc.culture.occitan, o el fòrum a <http://www.oest-gasconha.com/listadif.php3>).

Finalment, hi ha un nombre significatiu de plataformes d'aprenentatge digital. Ens referim als campus virtuals de moltes universitats com la Universitat Oberta de Catalunya (<http://www.uoc.edu/>), que ofereix una àmplia oferta educativa de llicenciatures, màsters, postgraus i cursos específics en català. La majoria d'universitats que disposen de campus virtuals són catalanes (incloent, per descomptat, les valencianes i la balear).

2. Tecnologies del llenguatge humà

La majoria de les llengües d'Atlantis disposen de recursos de base com ara corpus no etiquetats, enregistraments de parla i diccionaris unilingües o multilingües. Uns exemples són el corpus de 15 milions

CONGRÉS MUNDIAL SOBRE POLÍTQUES LINGÜÍSTIQUES
CONGRÈS MONDIAL SUR LES POLITIQUES LINGUISTIQUES
CONGRESO MUNDIAL SOBRE POLITICAS LINGÜÍSTICAS
WORLD CONGRESS ON LANGUAGE POLICIES Barcelona, 16-20 d'abril de 2002

de mots de l'Irish Language Institute (<http://www.ite.ie/corpus.htm>), The Upper Sorbian Text Corpus <http://www.serbski-institut.de/siproj.html> / <http://sibz.yi.org/cgi-bin/corpus> i el Monolingual Dictionary de l'Institute for Sorbian (<http://www.serbski-institut.de/siproj.html>) o l'arxiu oral Archivu Oral de la Lingua Asturiana, <http://www.asturies.org/asturianu/archoral/>).

En la secció "Eines i recursos per a aplicació" el basc, el català i el gallec semblen ser els més productius. En el que concerneix a taggers i a recopilacions marca-des amb etiqueta, la majoria del treball apareix haver estat fet en Català i, en un grau inferior, gallec. Tot i que també hem trobat alguns productes d'altres llengües com la base de dades lèxica per al cors Banque de Données Linguistiques Corses: www.ac-corse.fr/expos_autres/webdlc2/webdlc/Acceuil.html. No s'ha trobat recursos d'aquest tipus per a l'asturià, l'occità o el sard.

Diversos centres d'investigació en terminologia ofereixen recursos a Internet, incloent el Termcat (per al català) i l'UZEI (per al basc, <http://www.uzei.com/>). En el camp de les bases de dades lexicosemàntiques, s'estan desenvolupant WordNets per al català, el basc i el gallec.

Si avancen fins a "Eines i aplicacions avançades" hem trobat correctors ortogràfics per al català, gallec, basc, frisó, ladí, friulà, gaèlic, irlandès, eslovè i gal·lès. Ens consta que un corrector d'asturià està a punt d'enllestir-se. Un camp interessant és el de la traducció automàtica, que permet que una web en una llengua determinada pugui ser vista i entesa (si més no, parcialment) en una altra. InterNOSTRUM (entre català i castellà) és un bon exemple: <http://www.internostrum.com/>. A Galícia s'ha desenvolupat "Traductor a Taiga" (<http://www.galego21.org/xis/software/software.htm#lingua>), del castellà al gallec, i a València, el SALT, del castellà al català. (<http://www.uv.es/~snl/arees/dinamit/programs.html#salt>, http://www.cult.gva.es/dgoiepl/salt/salt_programes.htm).

Les eines per a la parla inclouen les desenvolupades per Telefònica per al reconeixement i la síntesi de discurs per al català, basc i gallec (al costat de l'espanyol) i l'SpeechDat Cymru de British Telecom pel gal·lès (<http://galilee.swan.ac.uk/homepages/Home/data/speechdat.htm>), una base de dades de corpus de conversa telefònica que ja ha donat com a fruit una eina de síntesi de veu. Philips ha desenvolupat el programa Free Speech pel reconeixement de la parla contínua, només per al català. Per a l'eslovè, es disposa d'un producte desenvolupat a la universitat que reconeix mots aïllats (<http://mrl-pc.fri.uni-lj.si/>).

3. Plans tecnològics regionals i aplicacions informàtiques

No hem sabut trobar, més enllà d'alguns projectes, com el pla regional de la Societat de la Informació de Catalunya (http://dursi.gencat.es/ca/de/pla_estrategic.htm) o el Plan for Wales - The National Assembly for Wales, (<http://www.planforwales.wales.gov.uk>), referències concretes a les respectives llengües. Això ho considerem greu, però per altra banda en molts casos només fa que confirmar la impressió que hom té de la respectiva política lingüística.

Quant a programes per a ordinadors domèstics, llengües com el basc, el català i el gallec han desenvolupat versions de les eines més usades, com els sistemes operatius, programes per escoltar fitxers de música com el WinAmp (disponible també en asturià) i navegadors com el Netscape. Softcatalà, Softkat (per al basc) i Proxecto Xis-Galego 21 són tres organitzacions dedicades sobretot a la traducció d'aplicacions, així com a desenvolupar nous programes en les seves llengües. No hem trobat portals d'aquest tipus per a la resta de llengües.

4. Digitalització de recursos

En aquesta secció, és interessant el tractament digital de biblioteques. Diverses llengües disposen de biblioteques nacionals amb serveis digitals limitats. Totes les llengües estudiades tenen almenys un web dedicat a reproduir textos literaris i/o acadèmics. Algunes biblioteques són completament digitals: la Biblioteca Virtual Joan-Lluís Vives (<http://www.lluisvives.com/>) conté versions digitals dels textos literaris importants del català. InterRomania té textos literaris en sard, català i cors. Gathering the Jewels, project involving 170 libraries and museums in Wales to create a virtual archive of the best Welsh cultural resources (<http://www.gtj.org.uk>). Co-operative Online Bibliographic System & Services (COBISS), The virtual Slovenian library: intends to have 20k images available by 2003 i ja té un catàleg col·lectiu

consultable en línia. The Slovene Library in Klagenfurt (Slovenska Studijska Knjiznica Celovec) is integrated in the 'Co-operative Online Bibliographic System & Services' (COBISS) of Slovenia, called "The virtual Slovenian library" (<http://cobiss.izum.si/>).

Els recursos vinculats a la música són abundants. Cal destacar que cada llengua estudiada té almenys un web que ofereix enregistraments en format MP3, donada la facilitat amb la qual els usuaris poden oferir música digitalitzada. Així doncs, el rang de recursos és enorme: des de música tradicional fins a música electrònica.

Tobar an Dualchais (<http://www.pearl.arts.ed.ac.uk/>) is a proposal for an exciting four year project to preserve and make available around 18,000 hours of Gaelic and Scots sound recordings through modern technology. This process would ensure that our vast heritage of stories, songs, music, etc.

Aquesta secció també inclou una varietat àmplia d'altres recursos digitals relacionats amb cada cultura: fotografia, arts visuals, dibuixos animats, catàlegs de pel·lícules produïdes i/o doblades (en català), etc. Un centre gallec de recursos multimèdia d'alta qualitat és <http://www.culturagalega.org>.

5. Mitjans de comunicació audiovisuals

El camp dels mitjans de comunicació audiovisuals és molt interessant.

Rádios en línia

Sorpren que, al costat de les ràdios més institucionals com BBC

Scotland (http://www.bbc.co.uk/scotland/alba/programan/radio_gaelic.shtml), BBC Cymru (<http://www.bbc.co.uk/cymru/live/rc-live.ram>), Catalunya Ràdio (<http://www.catradio.com/>), etc. trobem a la xarxa unes quantes d'emissores de caràcter local com ara Ràdio Santa Cristina (<http://www.rscfm.com/>), o com Ràdio Segre (<http://www.segrradio.com/>). El sami, sorab, frisó, luxemburguès, gal·lès, gaèlic, bretó, cors, gallec, basc i català disposen com a mínim d'una emissora a Internet.

Televisions digitals

Curiosament, mentre que hem trobat televisions digitals consultables en directe per la xarxa com ara Occitània Television (<http://www.oc-tv.net/>), i televisions en sorab, luxemburguès i frisó, gal·lès, gaèlic, bretó, cors, gallec, basc i sard i francoprovençal, en canvi Televisió de Catalunya, que ofereix televisió digital (per subscripció) per satèl·lit, no té una oferta en directe per Internet. Ens consta per comunicació personal d'un membre de la CCRTV que no tenen previst oferir televisió en directe per Internet.

Més al nord, BBC Cymru i BBC Scotland ofereixen programes de televisió per Internet (<http://www.bbc.co.uk/cymru/>, <http://www.bbc.co.uk/scotland/> i <http://www.bbc.co.uk/scotland/alba/>).

6. Publicacions electròniques

Pel que fa la premsa, per un cantó hi ha versions a Internet de diaris preexistents amb suport paper (algunes són molt rudimentàries), com ara Primorski Dnevnik (<http://www.primorski.it/>), Avui (<http://www.avui.com/>), Diari de Balears Digital (<http://www.diaridebalears.com/>), El Periódico de Catalunya (<http://www.elperiodico.es/cat/>) o Regió 7 Digital (<http://www.regio7.com/>); i per l'altre hi ha mitjans exclusivament digitals, com ara el Diari de Barcelona (<http://www.diaridebarcelona.com/>), la revista mensual sobre llengua i cultura La Patrie dal Friül (<http://www.friul.net/>) o Galicia-Hoxe (<http://www.vieiros.com/>). De més a més hi ha multitud de revistes digitals, des de la revista de la cadena de supermercats d'origen basc, Eroski, Consumer, que té edicions en gallec, català i basc (<http://revista.consumer.es/web/eu/20020401>), a més a més de l'edició en espanyol. Código Cero - Portal de noves tecnològiques de Galícia (<http://codigocero.com/>) és una revista gallega pensada amb format portal que ofereix informació i notícies sobre noves technologies.

Altres productes lingüístics que s'han considerat com a publicacions electròniques inclouen enciclopèdies multimèdia, diccionaris, incloent-hi combinacions interessants com ara Occità-Basc o Basc-Català (<http://www.vocabulari-izendegia.org/>), vocabularies i gramàtiques. Un CD-Rom sobre llengües menys

usades, Lingua+, també es pot consultar a través de l'Internet. Entre els editors i comercialitzadors de llibres electrònics hi ha empreses basques i catalanes com <http://www.llibres.com>, de la qual la major part dels llibres venuts són, però, llibres en paper. Es venen contes en cors a través de <http://www.ac-corse.fr/fole2/fole.htm>, on es pot veure una demostració.

Conclusió

Una de les intencions del projecte, i de les més importants, és que l'observatori serveixi com a punt de contacte entre organitzacions i persones interessades a col·laborar en projectes que aprofitin el know-how adquirit en el desenvolupament d'eines per a una altra llengua. Aquesta ambició té precedents importants, com ara la base de dades lexicosemàntica WordNet del basc, català i gallec, el navegador Opera (un projecte del European Bureau for Lesser Used Languages amb suport de la Comissió Europea, per desenvolupar en irlandès, gaèlic, bretó i gal·lès, <http://www.opera.com/>), que ja existeix en les seves versions catalana i gallega. Es tracta d'un projecte liderat per The European Bureau for Lesser Used Languages (EBLUL) (<http://www.eblul.org>).

Més enllà del recull de productes i eines concrets, però, l'Observatori ens ha permès obtenir una visió de fins a quin grau cada comunitat lingüística s'està beneficiant de les possibilitats que ofereix la nova Societat del Coneixement, o per contra s'està quedant enrere. Un dels problemes més importants de les llengües minoritzades és que sovint perden, com a vehicles de comunicació, l'antiga funció articuladora de la comunitat. La televisió, a llocs com el País de Gal·les, Galícia o Catalunya, ha permès invertir la tendència, però són projectes de gran abast, i no poden ser assumits per organitzacions privades de tipus cultural. En canvi, amb l'internet, sobretot, aquesta possibilitat torna amb força, i veiem com en diferents casos s'està tornant a articulant comunitats, ara virtuals, a l'entorn de moltes d'aquestes llengües.

Una altra cosa a part és si les empreses estan utilitzant l'internet per vehicular en les llengües respectives els seus catàlegs i sistemes de comerç electrònic. Aquí la nostra impressió és molt menys positiva: i creiem que el foment de l'opció lingüística en aquest terreny hauria de ser una de les prioritats en les formulacions de polítiques lingüístiques, en aquests inicis del segle XXI.

Des d'aquí volem convidar els participants en aquest taller de fer-nos arribar notícies de tots aquells recursos digitals que creuen que poden ser modèlics pel que fa a l'entrada de les llengües menys difoses a l'eina estrella de difusió en aquests moments: l'internet. La invitació consta també a la plana web de la base de dades, i esperem així poder anar ampliant i corregint la informació continguda a la base de dades.

Notes

[1] 1996 Nelde, Peter; Strubell, Miquel & Williams, Glyn Euromosaic. Producción y reproducción de los grupos lingüísticos minoritarios de la UE. Comisión Europea, Luxemburgo, 1996.

Dades personals:

Miquel Strubell i Trueta

Universitat Oberta de Catalunya
Director del Programa d'Humanitats
Estudis d'Humanitats i Filologia
Av. Tibidabo, 39, planta -2
08035 Barcelona, Catalunya.
Tel. 932542116; Fax 934176495
a/e: mstrubell@uoc.edu

Marta Torres i Vilatarsana

Projecte ATLANTIS
Internet Interdisciplinary Institute (IN3)
Universitat Oberta de Catalunya

CONGRÉS MUNDIAL SOBRE POLÍTQUES LINGÜÍSTIQUES
CONGRÈS MONDIAL SUR LES POLITIQUES LINGUISTIQUES
CONGRESO MUNDIAL SOBRE POLITICAS LINGÜÍSTICAS
WORLD CONGRESS ON LANGUAGE POLICIES Barcelona, 16-20 d'abril de 2002

Av. Tibidabo, 45-47, 2n
08035 Barcelona, Catalunya
a/e: mtorresv@uoc.edu